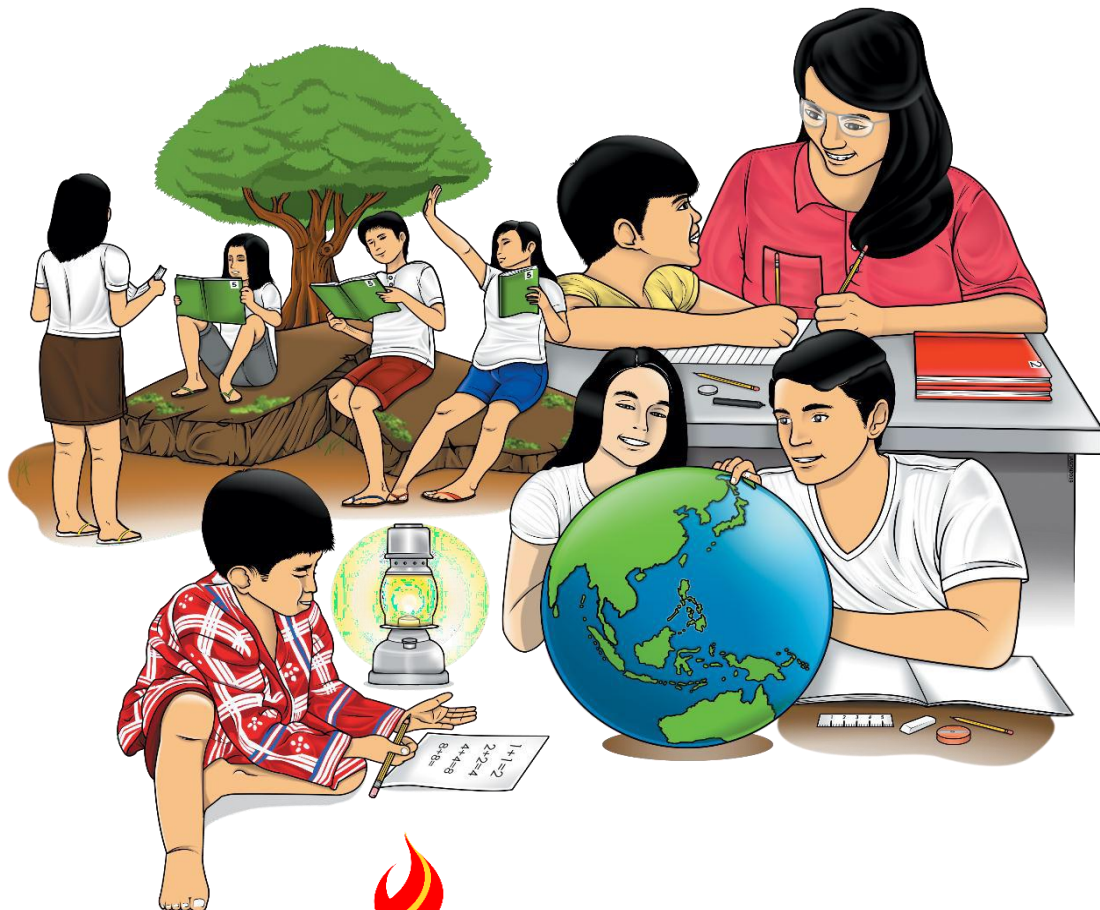

Mother Tongue-Based Multilingual Education

Una Nga Graduhan
Modyul 4: I-detalye Mo!

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Aradman

Kumusta? Pakadi ngan dungan kita pag-aram han aada ha sulod han modyul!

Testingan naton kon paunan-o pagsurat han detaye tikang han istorya nga aton binasa. May buruhaton ako nga gin-andam para ha iyo, agod maintindihan niyo hin hag-id an aton pag aradman.

Pagkatapos pag adman ine nga modyul, ginlalauman nga imo :

- Mahisusurat an detalye tikang han ginbasa nga istorya . (MT3RC-Ia-b-1.1.1).

Inadman

Basaha ngan pilia an eksakto nga baton. Isurat an letra han imo baton ha papel o ha notebook.

_____ 1. Ine in nagsusumat hiunong han mga tawuhan dida han istorya.

A. tawohan

B. hitabo

C. problema

D. panhitabo

_____ 2. Ine in nagsusumat kon diin nahinabo an istorya.

A. tawohan

B. hitabo

C. problema

D. panhitabo

_____ 3. Ine in nagsusumat han hinungdan han istorya.

A. tawohan

B. hitabo

C. problema

D. panhitabo

_____ 4. Ine in nagsusumat hiunong han problema nga gin-aatubang han tawohan han istorya.

A. tawohan

B. hitabo

C. problema

D. panhitabo

_____ 5. Anu an iba nga ngaran han pulong nga naglaladawan?

A. istorya

B. hitabo

C. problema

D. panhitabo

Aralin 1

I-detalye Mo!

May-ada ka ba ginhahangaan nga artista tikang han mga nakikit-an mo nga palabas ha telebisyon o ha mga pelikula? O kon an mga sikat nga mga tawo ha istorya nga imo nababasa nga mga libro? Maaram ka ba kon ano an tawag ha ira?

Kada palabas , pelikula o mga istorya ha libro in may gitatawag nga elemento. Kadi! Uusa-usahon naton ine.

Panumdom

Ha pandemya nga COVID-19, paghatag hin mga detalye han hitabo ngan nahitabo. Isurat an iyo baton ha iyo papel

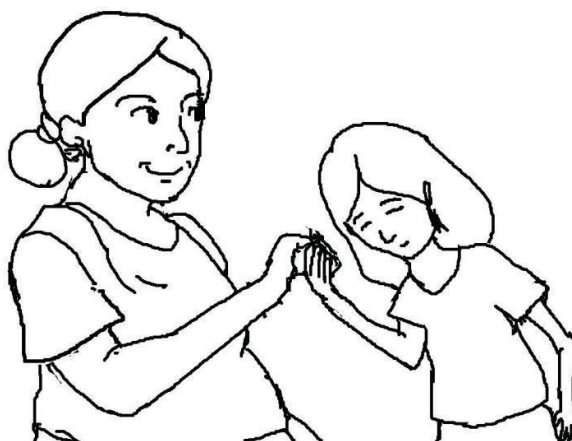
Maaram Ka Ba

Basaha an istorya ngan isuratt an mga impotante nga detalye.

An Paglaum ni Sisa ni Lovely Joy M. Ariate

Hi Sisa in usa nga suhag ha siyam nga mga anak nira Mano Siral ngan Mana Jessa. Naukoy hira ha bukid nga parte han Barangay Limao nga gin-uumahan ni Mang Siral. An ira iroy in aada la ha ira panimalay na kon diin amo an nagtitimangno ha ira. MaKuri an ira panginabuhi nga naabot ha punto nga naabat hira hin gutom han sobra nga kawarayan ngan kakurian.

Usa kakulop ha pag-uli ni Sisa, “Umambi hiya kan iya nanay”. “Kalooyan ka han Ginoo anak”, baton ni iya Nanay. Dali-dali nagliwan hi Sisa ngan kumadto ha kusina para magtuon.

Tigda hiya in nakalasan han iya pag-abre han ira bugasan, waray naman ngayon sulod. “Nay! Nay, waray na po kita tutuunon,” sering ni Sisa. “Sisa, pakadto la anay kanda Mana Sinta. Utang la anay hin usa ka kilo nga bugas,” sering ni iya nanay.

Ha iya paglakaton pakadto ha tindahan, nakakita hiya hin dako nga balay han iya maestra nga hi Bb. Becca. “Wow! Kaupay gud man it balay nira **Ma'am**. Sigurado ako nga dire hira naabat o nakakaeksperyensiya hin kagutom. Kaupay siguro pag ukoy ha dako nga balay,” kahuna ni Sisa.

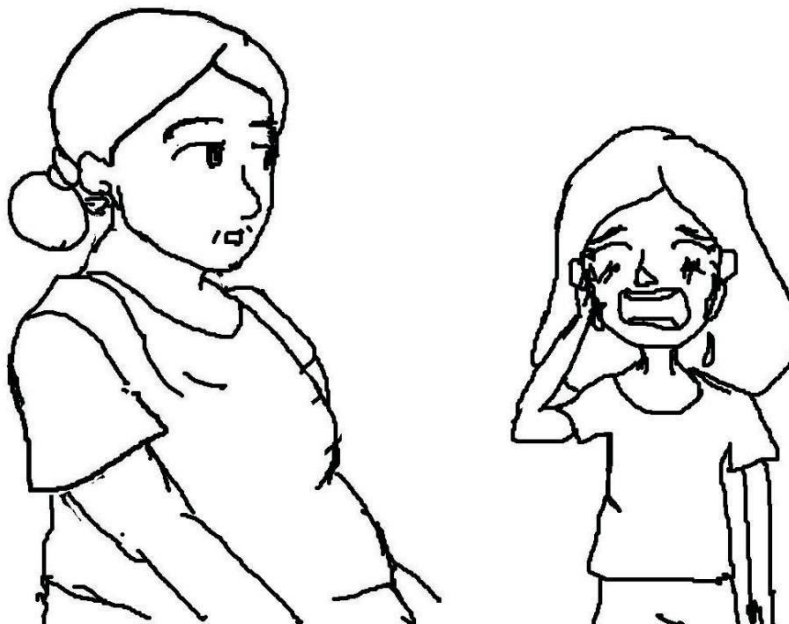
Pag-abot niya ha tindahan, “Maupay po nga kulop Mana Sinta. Mautang po unta ako hin usa ka kilo nga bugas.” “Adoy! Sisa, huruhilaba na it iyo listahan pero naglalaum ako nga pagnaibaligya an kopras ni imo tatay yana nga bulan babayaran ine,” intremes nga sireng ni Mana Sinta. “Oo, Mana Sinta, damo nga salamat!”, sireng ni Sisa. Ha paglakaton pauli hi Sisa tigda hiya nga nakit-an han iya klasmet nga hi Ken. Napaawod hiya han iya bitbit nga usa ka kilo nga bugas.

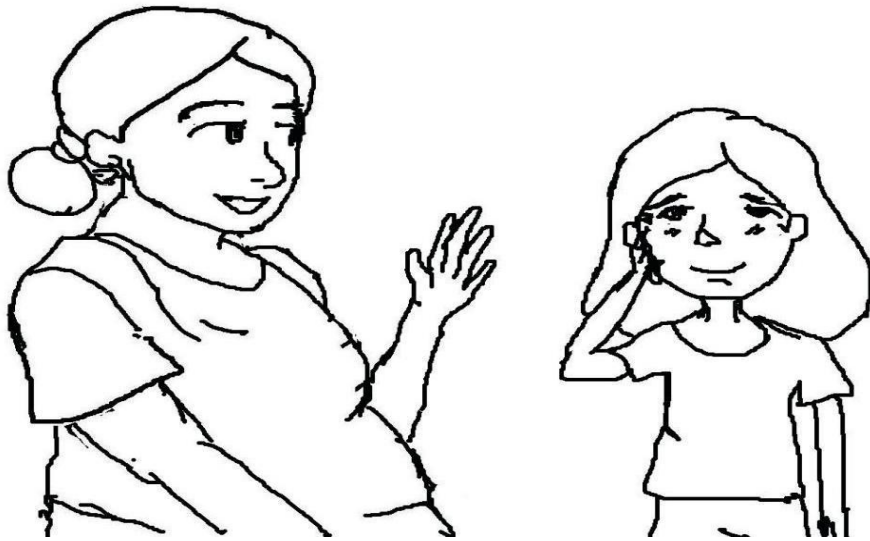
“Adoy! Kamakaarawod! Igtatago ko ine nga bugas ha ilarom hit akon bado,” huring niya ha iya kalugaringon. “Sisa, ano it nga im gintatago?” pakiana ni Ken. “A, waray gad!”, baton ni Sisa. “Ano nga waray? Eh, hinay hinay nga nagkakataktak it bugas!” nagtatawa nga sering ni Ken.

“Ha sobra nga kaawod, malaksi nga dumalagan hiya ngan nagtatangis. Pag-ulpot ha balay dayon hiya ginpakianhan ni iya nanay, “Kay ano nga ginhihinal ka ngan nagtitinangis? Hain na an bugas?”

Waray makabaton hi Sisa ha sobra nga kasubo. “Ano an nahitabo Sisa?” pakiana ni iya Nanay. Utod-utod nga bumaton hi Sisa, “Nay, napaawod ako pagkita ko han akon klasmeyt na maydara ako usa ka kilo nga bugas.”

Hinay hinay nga bumaton hi mana Jessa, “Anak, waray man problema kon may dara ka nga usa ka kilo nga bugas, bisan kon inutang la naton ito babayaran man naton ito pagmay ada na kita kuwarta . Dire dapat naton ikaawod it aton kakurian kon waray naman kaman gintatamakan nga tawo.”

Nagtinangis hi Sisa, “Oo Nanay, pasayloa ako. Ginsasaad ko magtatapos ako hit ak pag aradman. Ha sunod nga panahon, magigin usa ako nga magtuturdo ngan magtratrabaho ako pareho kan Ma’am Becca para dire na naton abaton it kakurian.” Nahingatangis hi Mana Jessa ngan ginhangkupan niya an iya anak.

Adman 'ta

Butangi hi eksakto nga baton an kada linya para ma kompleto an detalye han binasa nga istorya. Isurat an iyo baton ha papel o ha notbuk.

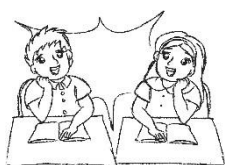
1-2) Ha istorya “An Paglaum ni Sisa”, _____
an ngaran han nanay, ngan _____ an ngaran
han magurang nga anak.

3) An pamilya nga ginsumat ha istorya in naukoy ha
_____.

4) Hiya in gnpakadto ha tindahan para mangutang hin
_____ Kay waray hira tuonon.

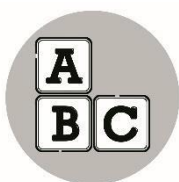
5) Naawod hiya pagkita han iya klasmet na bitbit niya an
bugas sanglit gintago niya ha sakob iya bado ngan
_____.

6) Ginsagdunan hiya ni iya nanay nga dire angay ikaawod an
_____ basta waray ka gintatamkan
nga tawo.

Tigamni

- ☐ An istorya in may tulo nga elemento: hinabo, tawohan, ngan mga panhitabo.
- ☐ An hitabo in nagsusumat kun diin ngan kakan-o nahitabo an istorya.
- ☐ An tawohan amo an mga tawo nga api ha istorya.
- ☐ An mga panhitabo naman an nagpapakita han pagkakasunod-sunod han panhitabo han istorya kaupod na an mga gin-aatubang nga problema ngan solusyon.

Mga Buruhaton

Buruhaton A

Basaha an istorya ngan batuna an mga pakiana. Isurat ha iyo papel o ha notbuk.

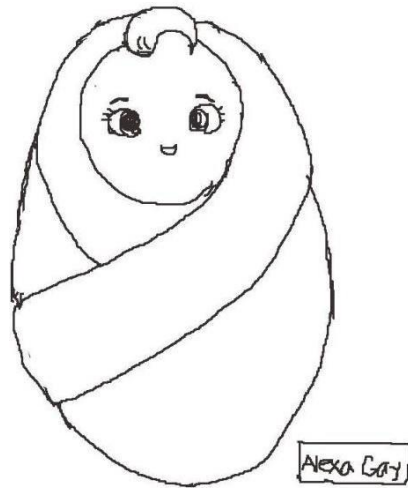
Ang Pag-ulpot ng Bag-o nga Anghel

ni Lovely Joy M. Ariate

Ha haluag nga taramnan han kalubian ha Sitio Caliclic, naukoy an pamilya ni Krystal. Usa ka aga, nanluya an bug-os nga pamilya ha uruistorya nga burod na liwat hi Gng. Gay. “Nay, burod kana liwat ? Paonan-o na liwat ine?” masurub-on nga yakan ni Krystal.

Bumulos la hin siplat an iya nanay. Pero, bumaton an iya tatay nga hi Alex, “Kay ano ka nababaraka? Usa nga anghel ngan grasya han Ginoo an ginbuburod ni imo nanay.” “Tay, ha kuri hit at kabutang hit kinabuhi ba yana may bag-o nga madudugangs? Paunan-o na ini?” masulub-on nga pakiana ni Krystal.

Paglabay hin siyam ka bulan igin-anak an usa nga anghel nga gin ngaranan Alexa Gay. Nagtikang han ngaran nga Alex ngan Gay. Bisan paman, mas dugang nga nagkuri an ira pangabuhi pero an bata an nagin pantanggal-guol ha oras nga nauli hira tikang ha trabaho ngan eskuwelahan. Nakapinsar hi Krystal na an iya manghod nga bugto in nagin suok niya nga sangkay.

Batuna:

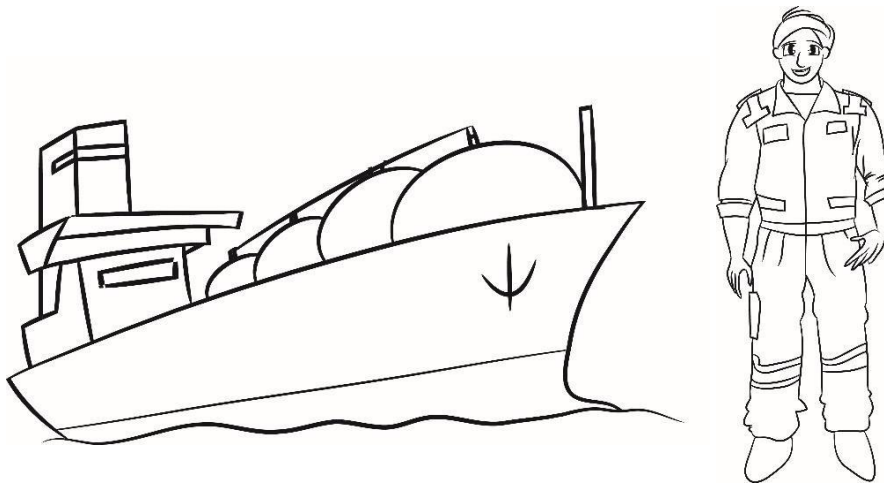
Mga Pakiana	Kasagutan
1. Hira hin-o an mga tawohan han istorya?	
2. Diin nahitabo?	
3. Anu-ano an mga detalye han istorya?	
4. Ano an nagin problema dida han istorya?	
5. Ano an nagin solusyon han problema?	

Buruhaton B

Basaha an istorya ngan butangi han eksakto nga baton an masunod nga graphic organizer talangguhit pagkatapos han istorya. Isurat an iyo baton ha papel o ha notbuk.

Ambisyon ha Barko

ni Lovely Joy M. Ariate

Hadto han ika-12 han Agosto 1997, igin-anak nga maupay nga panlawas an bata nga ginngaranan hin Edwin Jr. Capuno. Hiya in anak hin usa nga tubero nga hi Edwin Sr. Capuno ngan buotan nga nanay hi Julieta Capuno. Igin-anak hiya ha usa nga dako nga ospital ha Davao.

May hika ngan permi ginkokombulsyon hiya tikang pa han hiya igin-anak. Pero dire ito nagin rason para matapos niya an kurso nga **Marine Engineering**.

Ha panahon han iya **apprenticeship**, nalibot niya an bug-os nga Pilipinas. Nahingadto hiya ha iba-iba nga mga lugar sugad han Isla han Palawan og bisan pa an hagrayo nga dapit han ginngaranan nga Coron. Nahikit-an niya ha Catanduanes an mga mag-upay nga sementado nga mga balay nga nipa an atop. Permi kasi gin-aagihan hit bagyo ine nga mga lugar. Nahikit-an liwat niya an pino nga baras ha Boracay kun diin na-eksperyensiya niya an **night life**. Nahikit-an liwat niya an mga nakakarimadima nga mga panhitabo ha Cotabato han panahon han giyera ha Moro ngan gobyerno . Upod liwat han pagsulong ha barko han mga pirata an pagkuha han ira mga bugas ngan gasolina.

Pagkahuman han iya apprenticeship, nagbiling hiya hin matratrabahuan komo usa nga **seaman** ha Manila. Ha iya pagpirmi didto, bulan han Setyembre tuig 2019, an balay nga iya gin-uukyan nga harani ha Adamson University in nasunog. Maupay nala kay naisalbar pa niya an iya mga importante nga dokumento. Na-eksperyensihan niya in pagpila para mangaro hin rasyon ngan nakalamano pa niya hi Senador Bong Go.

Umabot an iya urhi nga **medical check-up** antes sumakay ha barko. Ha kadimalasan waray hiya pakapasar kay nakita nga may deperensiya an iya usa nga mata. An sering han doktor, ito in usa nga epekto han iya permi nga pagkombulsyon han bata pa hiya.

Tungod hito nga panhitabo nawarayan na hiya gana ngan baga hiya hin ginsakluban han langit ngan tuna. Pero, waray hiya kawad-i hin paglaum pati an iya pamilya. Ginpakadto hiya ha Cebu para mag-aro hin ikaduha nga opinyon. Ha yana , hiya in nagtratabaho ha usa nga gasolinahan han barko nga nabiyahe ngadto ha Saudi Arabia ug ngadto America.

Pagsukol han Inadman

A. Talangguhit han Tawohan

Titulo han Istorya

Hino an panguna
 nga tawohan
 han istorya?

Ano-ano an kinaiya han panguna
 tawohan han istorya?

Ano an kinaiya han panguna nga
 tawohan nga karuyag mo
 sundon?Kay-ano?

B. Talangguhit han Hinabo

Titulo an Istorya _____		
Diin nahitabo an istorya? _____ _____ _____ _____ _____ _____	Kakan-o nahitabo an istorya? _____ _____ _____ _____ _____ _____	Igsumat an panhitabo han istorya? _____ _____ _____ _____ _____ _____

C. Talangguhit han mga Panhitabo

Titulo han Istorya _____		
Ano-ano an panhitabo han istorya? _____ _____ _____ _____	Ano an problema han istorya? _____ _____ _____ _____ _____	Ano an solusyon han problema? _____ _____ _____ _____ _____

Akon Nahibaruan

Ano-ano an importante nga elemento na dapat naton dumdumon ha usa nga istorya?

Akon Mabubuhay

1. Kay ano nga importante mahibaruhan kun paunan-o mabibilngan an detalye han usa nga istorya?

2. Ano ka importante an kada detalye han usa nga istorya? Ha imo panlantaw, ano an posible mahitabo ha mga namamati kun kulang an detalye han istorya nga nabatian?

3. Ano-ano pa an angay mo pag-adman ngan buhaton para humaluag an imo nahibaruan ha paglaygay han detalye han istorya?

Pagsukol han Nahibaruan

Basaha ngan intindiha hin maupay an mga pakiana. Pilia an letra han eksakto nga baton nga isurat ha papel o notbuk.

- ____ 1. “Hiya in naukoy ha bukid na parte ha Limao”, ini in _____ o panhitabo han istorya.
A. tawohan C. problema
B. hitabo D. panhitabo
- ____ 2. “Hira in nabuhi hin mahimyang ngan waray katapusan”, ini in nga _____ han istorya.
A. tawohan C. problema
B. hitabo D. panhitabo
- ____ 3. Ano an maupay nga resulta kon imo igsusurat an kada detalye han istorya nga ginbasa o nabatian?
A. Ini in nahihinungdan hin dire pakaintindihay.
B. Madagmit mahinumduman an mga detalye hit istoya.
C. An pagsusurat in naghahatag hin kadati ha pag-ihap.
D. Kon iginsusurat an mga detalye han istorya nga binasa in puwede gamiton nga pananglitan kon magsusurat ka hin imo kalugaringon nga istorya.
- ____ 4. Kun ikaw in maghihimo hin istorya hiunong ha COVID-19, hain ha masunod an puwede nga solusyon para masulbar an pagsarang hine?
A. Iasa it suwerte ha ngatanan.
B. Dumduma la it katalwasan hit im kalugaringon nga pamilya.
C. Iasa ha gobyerno ngan mga rikuhanon an pagbulig.
D. Maghimo hin inisyatibo nga pamaagi parehas han pag-istar ha balay ngan paghatag han imo makakaya.

____5. Ha istorya han programa ni Presidente Rodrigo Duterte hiunong han “Giyera Kontra Droga”, ano an mga naisurat nga problema hine labot han usa?

- A. Pagkamatay han mga kapulisan.
B. Panhilambing han mga inosente nga mga tawo.
C. Nawarayan han importansiya an kinabuhi han tawo.
D. Mas dumamo an mga nagbabaligya ngan naggagamit han gindidire nga droga.

Kadugangan nga Buruhaton

Pagsurat hi kalugaringon nga istorya ha usa nga malimpyo nga papel o notbuk. Siguraduha nga kompleto an mga detalye hito nganikonsedera an mga elemento han usa nga istorya.

[illegible]

Inadman 1. A 2. B 3. D 4. D 5. A	Andam 'ta 1. Mana Jessa 2. Sisa 3. Bukid ha Brgy. Limao 4. usa ka kilo nga bugas 5. nagkataktak o naghinayhinay mahulog an bugas 6. kakurian ha kinabuhi	Mga Buruhaton Buruhaton A 1. krystal, Gay, Alex 2. ha balay 3. pagburod ni nany Gay 4. kakurian ha pamilya Pagdugang hin anghel ha ira pamilya 5. pagkarawat han sitwasyon natatabo ha ira pamilya
Buruhaton B Ambisyon Ha Barko Tawohan Edwin Capuno Jr. Masinakitnon han bata pa ngan pursigedo pag aram. Hitabo Davao Agosto 12, 1977 Igin anak nga masinakitnon Nag aram kumuha han kurso nga Marine Engineer Waray makasakay barko komo usa nga seaman kay may deperensiya an mata Panhitabo Masinakitnon Nag aram han kurso Marine Engineer Nag apprentice pero waray makasakay barko komo usa nga seaman kay may deprensiya an mata	Kumadto Cebu para umaro han ikaduha nga opinyon Akon Nahibaruan Answer may vary Akon Mabubuhat Answer may Vary	Pagsukol han Nahibaruan 1. B 2. D 3. B 4. D 5. A